

שבועות

אלו קרבנו לפני הרסיני, ולא נתן לנו את התורה דינו

בהגדה של פסח אנו אומרים: אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דיינו. איזה מין 'דיינו' הוא זה? איך היינו יכולים לחיות בליתורה, איך היינו נראים בלעדיה?

הרב מפוניבז' זצ"ל אמר בזה רעיון נפלא. ידועים דברי הגמרא (שבת פח, ב): "בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קדם שנברא העולם, אתה מבקש לתנה לבשר ודם? 'מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים! אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזר להן תשובה! אמר לפניו: רבוננו של עולם, מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. - אמר לו: אחוז בכסא כבודי, וחזור להן תשובה."

וצריך להבין את הויכוח שהיה כאן בין מלאכי השרת למשה רבנו. וכי אי אפשר שיהיה למלאכים ספר תורה, וגם לנו. וכי העובדה שישנו ספר תורה בבית כנסת אחד, מונעת שיהיו ספרי תורה בבתי כנסיות אחרים?

והנה ה'קצות החשן' בהקדמתו דן מה כוונת הברכה "אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו", והביא את דברי המדרש (בראשית רבה ח, ה): "בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לברוא את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כתיים וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכלו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכליה קטטה, מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ".

שואל ה'קצות החשן', אם הקדוש ברוך הוא לא רצה להתחשב בדעת האמת, היה יכול לא לשמע אותה, ואם כן - יתחשב בה, אבל איזה מין פתרון הוא זה להשליך את האמת ארצה?

ובאר, שהאמת טענה לפני הקדוש ברוך הוא: מי יודע בהמשך השנים כמה מחלוקות על גבי מחלוקות תהיינה, ואז כיצד ידעו להגיע לאמתה של תורה? והרי האדם כולו שקר! לכן השליך הקדוש ברוך הוא את האמת ארצה, ומעכשיו אם ישנה מחלוקת בין גדולי עמלי התורה, הרי שזו האמת שרוב פלוגי אומר כך ורב אלמוני אומר אחרת. האמת איננה בשמים ואפילו לא אצל הקדוש ברוך הוא אלא אצל עמלי התורה!!

בחז"ל מספר, שפעם היתה מחלוקת בפמליה של מעלה בנוגע להלכה מסוימת בנגעים, הקדוש ברוך הוא אמר כך ופמליה של מעלה אמרו אחרת. אמרו: נשאל את רבה בר בר חנה, שאין שני לו בנגעים וטהרות, ומה שהוא יאמר - זה מה שיהיה. אמר: טהור, ויצאה נשמתו בטהרה.

וכי רבה בר בר חנה, הוא זה שיכריע בויכוח שיש בפמליא של מעלה? אלא שהקדוש ברוך הוא השליך את האמת ארצה, ומה שכאן יאמרו - זוהי האמת!

ממשיך הרב מפוניבז' ואומר: המלאכים לא התנגדו לתת העתק של התורה לעם ישראל, אלא שבקשו להשאיר לעצמם את הזכות להחליט מה אמת ומה לא, אבל משה התוכח עמם ולבסוף עם ישראל קבל את הכח להחליט.

על זה אומר כאן בעל ההגדה: "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" - ה' היה נותן את התורה, אבל רק העתק ממנה, ולא היה נתן בידנו הכח להכריע - וגם אז דינו! אבל ודאי אין הכונה שהיה

שבועות

משאיר אותנו בלי מצוות.

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א